

7/33/2015

Justitieförvaltningsavdelningen

Rättshjälps- och utsökningsenheten

20.9.2016

Rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten

ANVISNING OM FÖRFARANDET VID FÖRORDNANDE AV ALLMÄNNA INTRESSEBEVAKARE INOM RÄTTSHJÄLPS- OCH INTRESSEBEVAKNINGSDISTRIKTEN

Justitieministeriet ger bifogade anvisning om förfarandet vid förordnande av allmän intressebevakning inom rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten.

Anvisningen ska beaktas även vid fastställandet av rättshjälps- och intressebevakningsdistriktens arbetsordningar.

Anvisningen har beretts i ett samarbete mellan sakkunniga från justitieministeriet, den allmänna intressebevakningen, enheten för styrning och utveckling av magistraterna, magistraterna och tingsrätten.

Regeringsrådet
enhetschef

Merja Muilu

Regeringsrådet

Maaria Rubanin**FÖR KÄNNEDOM**

Enheten för styrning och utveckling av magistraterna
Magistraterna

BILAGA

Anvisning om förfarandet vid förordnande av allmänna intressebevakare inom rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten

Besöksadress	Postadress	Telefon	Fax	E-postadress
Södra Esplanaden 10	PB 25	02951 6001	09 1606 7730	justitieministeriet@om.fi
HELSINGFORS	00023 STATSRADET			

ANVISNING OM FÖRFARANDET VID FÖRORDNANDE AV ALLMÄNNA INTRESSEBEVAKARE INOM RÄTTSHJÄLPS- OCH INTRESSEBEVAKNINGSDISTRIKTEN

1. Författningar som tillämpas fr.o.m. 1.10.2016

Lagen om statens rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt (477/2016) samt justitieministeriets förordning om rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten, om rättshjälpsbyråernas och intressebevakningsbyråernas verksamhetsställen samt om de kommuner för vilkas intressebevakningstjänster rättshjälps- och intressebevakningsdistriktet ansvarar (608/2016, nedan förordningen om verksamhetsställena) träder i kraft den 1 oktober 2016. Dessutom håller man på att bereda en förordning med närmare bestämmelser om ordnandet av arbetet inom rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten. Också denna förordning avses träda i kraft den 1 oktober 2016.

Rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten utfärdar närmare föreskrifter om ordnandet av arbetet i sina arbetsordningar. Enligt lagen om rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten ska det i arbetsordningen föreskrivas om på vilket sätt intressebevakningsförordnandena fördelas mellan tjänsteproducenterna inom rättshjälps- och intressebevakningsdistriktet på grundval av huvudmannens hemkommun, språk, ärendets art eller andra motsvarande omständigheter. Arbetsordningen ska utarbetas med beaktande av denna anvisning.

2. Ändringar i förfarandet vid förordnande av intressebevakare

Reformen medför betydande ändringar i förfarandet vid förordnande av allmänna intressebevakare. När en allmän intressebevakare förordnas till intressebevakare, ska domstolen eller förmyndarmyndigheten till intressebevakare förordna en allmän intressebevakare inom rättshjälps- och intressebevakningsdistriktet i fråga.

Till intressebevakare ska förmyndarmyndigheten eller domstolen förordna en allmän intressebevakare inom det distrikt som enligt förordningen om verksamhetsställena ska svara för ordnandet av intressebevakningstjänster i kommunen i fråga. I förmyndarmyndighetens eller domstolens förordnande anges inte längre någon enskild intressebevakningsbyrå, tjänsteproducent eller intressebevakare utan beslutet skrivs i formen: Till X:s intressebevakare förordnas en allmän intressebevakare inom Södra Finlands rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt.

Förmyndarmyndigheten eller domstolen sänder förordnandet till den intressebevakningsbyrå eller den tjänsteproducent som enligt distriktets arbetsordning ska sköta uppdraget. Därför är det viktigt att rättshjälps- och intressebevakningsdistriktet ställer sin arbetsordning, till den del den gäller förordnande av intressebevakare, till distriktets förmyndarmyndigheter och tingsrätter genast i början av oktober 2016 och därefter alltid när det görs ändringar i den. Arbetsordningen ska dessutom skickas per e-post till rättshjälps- och utsökningsenheten vid justitieministeriet, adress oikeusapujau-losotto.oho@om.fi. Bilagan som gäller förordnande av intressebevakare publiceras på webbplatsen oikeus.fi under delen Intressebevakning.

Den ledande allmänna intressebevakaren vid den intressebevakningsbyrå som avses i arbetsordningen ska fördela uppdragen mellan de allmänna intressebevakarna vid byrån och meddela intressebevakarens ordningsnummer till förmyndarmyndigheten.

I vissa fall kan huvudmannens intresse kräva att intressebevakaren förordnas från något annat distrikt än det som fastställs enligt huvudmannens hemkommun. I dessa fall ska förmyndarmyndigheten eller domstolen höra det andra distriktet innan förordnandet meddelas.

3. Förfarande under övergångsperioden

Ändringarna som behövs i magistraternas ärendehanteringssystem Maisa, registret över förmynderskapsärenden eller befolkningsdatasystemet hinner inte genomföras före den 1 oktober 2016 då reformen träder i kraft. För att registeranteckningarna trots detta ska kunna göras på ett behörigt sätt under övergångsperioden, tillämpas ett undantagsförfarande.

Övergångsperioden börjar 1.10.2016 och slutar när systemen har ändrats så att man kan föra in intressebevakaruppgifterna enligt det nya förfarandet. Anvisningar om förfarandet som tillämpas efter övergångsperioden ges senare.

Denna anvisning har beretts i ett samarbete mellan justitieministeriet, den allmänna intressebevakningen vid rättshjälpsbyråerna, enheten för styrning och utveckling av magistraterna, magistraterna och tingsrätten. Intressebevakningsbyråerna och rättshjälpsdistrikten ska också samarbeta lokalt med förmyndarmyndigheterna och tingsrätterna för att trygga att övergången till det nya förfarandet vid förordnande av intressebevakare går smidigt.

3.1. Pågående intressebevakningsuppdrag

Till följd av reformen ändras tjänstebeteckningarna för de allmänna intressebevakarna minst till den del det gäller distriktets och intressebevakningsbyråns namn. I vissa fall kan det finnas behov att överföra huvudmän från en intressebevakare till en annan för att jämna ut arbetsmängden. För detta ändamål behöver förmyndarmyndigheten en förteckning över huvudmännen per intressebevakare vid byråerna enligt situationen 1.10.2016. Till intressebevakningsbyråerna skickas anvisningar om detta samt en Excel-tabell med vilken uppgifterna kan meddelas. Förteckningarna ska ställas till förmyndarmyndigheten per e-post senast 7.10.2016.

Uppgifterna om intressebevakarnas tjänstebeteckningar i registret över förmynderskapsärenden och befolkningsdatasystemet kommer inte att vara uppdaterade till alla delar under övergångsperioden. Uppgift om detta skrivs ut på utdraget ur registret över förmynderskapsärenden. Förmyndarmyndigheten svarar på de telefon- och e-postförfrågningar om vem som sköter ett visst uppdrag enligt intressebevakningsbyråernas förteckningar. Sådana förfrågningar kan komma även till intressebevakningsbyrån, och då ska byrån lämna uppgift om vilken allmän intressebevakare som sköter intressebevakningen för huvudmannen i fråga.

3.2. Anhängiga ärenden som gäller förordnande av intressebevakare

Enligt rådande praxis har förmyndarmyndigheterna bitt de nuvarande rättshjälpsbyråerna ge sitt samtycke till/meddela vilken intressebevakare som ska förordnas till ett uppdrag. Samtyckena/meddelandena ska uppdateras till att motsvara intressebevakningsbyråernas situation den 1 oktober 2016. Intressebevakningsbyrån ska ställa till förmyndarmyndigheten en förteckning över de huvudmän för i fråga om vilkas intressebevakare de tidigare har gett ett samtycke/meddelande.

Om det inte är möjligt för intressebevakningsbyrån att följa denna anvisning, ska den kontakta förmyndarmyndigheten och komma överens om på vilket sätt det ska förfaras i fråga om samtyckena eller meddelandena.

En skild anvisning om förfarandet kommer att skickas till intressebevakningsbyråerna.

3.3. Nya intressebevakningsuppdrag

Förmyndarmyndighetens beslut om förordnande av intressebevakare

I förmyndarmyndighetens beslut ska till intressebevakare förordnas **en allmän intressebevakare inom X rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt**. Förmyndarmyndigheten ska redan innan beslutet fattas per e-post be intressebevakningsbyrån eller tjänsteproducenten meddela ett s.k. villkorligt

förordnande om vilken intressebevakare som ska förordnas till uppdraget (intressebevakarens ordningsnummer). I det villkorliga förordnandet ska konstateras att förordnandet träder i kraft först efter att förmyndarmyndigheten har meddelat sitt beslut om förordnande av intressevakare.

Den ledande allmänna intressebevakaren ska meddela det villkorliga förordnandet med hjälp av blanketten som utarbetats för detta ändamål, underteckna det och skicka en kopia av förordnandet per e-post till förmyndarmyndighetens officiella e-postadress.

Den ledande allmänna intressebevakaren ska se till att huvudmännen fördelas jämnt mellan intressebevakarna vid byrån och med beaktande av huvudmannens intressen. Jäv för en intressebevakare eller en intressebevakningsbyrå ska kontrolleras innan det villkorliga förordnandet meddelas. Om alla intressebevakare vid byrån är jäviga, ska intressebevakningsbyrån skicka förmyndarmyndighetens begäran till den i arbetsordningen fastställda vikarierande byrån och underrätta förmyndarmyndigheten om detta.

Jäv för rättshjälpsbyrån behöver inte kontrolleras.

När förmyndarmyndigheten har meddelat sitt beslut om förordnande av en intressebevakare, ska den föra in beslutet i Maisa, varifrån det överförs till registret över förmyndarärenden och befolkningsdatasystemet. Intressebevakningsbyrån och intressebevakarens ordningsnummer antecknas sådana de är i det villkorliga förordnandet.

Förmyndarmyndigheten ställer beslutet och ett utdrag ur registret över förmyndarärenden per e-post till intressebevakningsbyråns officiella e-postadress. Förbindelsen är skyddad och meddelandet behöver därmed inte krypteras. Intressebevakningsbyrån behöver inte skicka ett nytt meddelande till magistraten om vilken tjänst förordnandet gäller, eftersom detta anges i det tidigare villkorliga förordnandet.

Intressebevakningsbyrån ska dock för säkerhets skull kontrollera att uppgifterna på utdraget ur registret över förmyndarärenden motsvarar det villkorliga förordnandet. Om det upptäcks att uppgifterna i registret och det villkorliga förordnandet inte stämmer överens, ska den ledande allmänna intressebevakaren göra ett ändringsförordnande (se ändring av ett förordnande till intressebevakare).

Om rättshjälpsbyrån är verksam i samma lokaler som intressebevakningsbyrån och behöver uppgift om intressebevakningsbyråns huvudmän för sin egen jävkontroll, ska även rättshjälpsbyrån underrättas om det inkomna förordnandet. Intressebevakningsbyrån ska komma överens om förfarandet i fråga om detta med rättshjälpsbyrån. Om rättshjälpsbyrån upptäcker att förordnandet leder till jäv

för rättshjälpsbyrån, ska det särskilt från fall till fall övervägas om det i första hand är möjligt att rättsbiträdet vid rättshjälpsbyrån avstår från sitt uppdrag eller om intressebevakaren ska bytas.

Intressebevakningsbyrån ska utan dröjsmål underrätta huvudmannen om vem som ska vara hans eller hennes intressebevakare.

Domstolens beslut om förordnande av intressebevakare

När förmyndarmyndigheten gör en ansökan om förordnande till intressebevakare till domstolen, ska den be att till intressebevakare förordnas en allmän intressebevakare inom X rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt. I sin ansökan ska förmyndarmyndigheten också meddela till vilken intressebevakningsbyrå eller tjänsteproducent domstolen skicka sitt beslut. Det rekommenderas att domstolen i första hand sänder beslutet per e-post till intressebevakningsbyråns officiella e-postadress.

Innan förmyndarmyndigheten gör sin ansökan ska den per e-post be intressebevakningsbyrån meddela ett villkorligt förordnande till intressebevakare.

När förmyndarmyndigheten får domstolens beslut, ska den föra in det i Maisa på samma sätt som sina egna beslut. Intressebevakningsbyrån och intressebevakarens ordningsnummer antecknas i registret sådana de är i det villkorliga förordnandet.

Förmyndarmyndigheten skickar ett utdrag ur registret över förmyndarärenden per e-post till intressebevakningsbyråns officiella e-postadress. Efter detta vidtar intressebevakningsbyrån samma åtgärder som när vid beslut som meddelas av förmyndarmyndigheten.

Ansökan görs av någon annan än förmyndarmyndigheten

Om ansökan om förordnande av en allmän intressebevakare görs av någon annan än förmyndarmyndigheten, ska domstolen i regel ge förmyndarmyndigheten tillfälle att bli hörd. Efter att ha fått domstolens begäran om utlåtande ska förmyndarmyndigheten be den intressebevakningsbyrå som enligt rättshjälps- och intressebevakningsdistriktets arbetsordning ska sköta uppdraget meddela ett villkorligt förordnande.

Om domstolen inte har bett förmyndarmyndigheten yttra sig om saken och inget villkorligt förordnande har meddelats på förhand, ska den ledande allmänna intressebevakaren vid intressebevakningsbyrån efter att ha fått domstolens beslut bestämma vilken allmän intressebevakare förordnandet gäller. Förordnandet meddelas med hjälp av blanketten som utarbetats för detta ändamål och en kopia av beslutet skickas till förmyndarmyndigheten under samma eller senast under följande vardag.

Om domstolen har skickat beslutet till förmyndarmyndigheten och om intressebevakningen ska antecknas i registret över förmyndarärenden, ska förmyndarmyndigheten i systemet anteckna den byrå som enligt arbetsordningen ska sköta uppdraget samt ” 99. allmänna intressebevakare”. Förmyndarmyndigheten rättar uppgifterna som gäller intressebevakaren när den har intressebevakningsbyråns meddelande om förordnandet.

Förordnande av en intressebevakare från ett annat distrikt

Om domstolen eller förmyndarmyndigheten bedömer att till intressebevakare bör förordnas en allmän intressebevakare inom något annat distrikt än det som fastställs enligt huvudmannens hemkommun, ska domstolen eller förmyndarmyndigheten enligt lagen höra det rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt varifrån intressebevakaren avses att förordnas.

Hörandet av rättshjälps- och intressebevakningsdistriktet sker så att förmyndarmyndigheten skickar en begäran om ett villkorligt förordnande till distriktets officiella e-postadress. Distriktet översänder begäran till intressebevakningsbyrå eller tjänsteproducenten i fråga. Byrå eller tjänsteproducenten sänder den ovan avsedda villkorliga förordnandet till förmyndarmyndigheten. Intressebevakningsbyråns eller tjänsteproducentens villkorliga förordnande träder i kraft när förmyndarmyndigheten eller domstolen har meddelat sitt beslut om förordnande av intressebevakare.

Tjänsteproducenter

Efter reformen ska avtalen om köpta tjänster ingås och förvaltas av rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten. I arbetsordningen ska föreskrivas till vilka delar tjänsteproducenten ska ordna de allmänna intressebevakningstjänsterna inom distriktet.

Också i sådant fall att en tjänsteproducent enligt rättshjälps- och intressebevakningsdistriktets arbetsordning ska sköta intressebevakningsuppdraget, ska förordnandet gälla en allmän intressebevakare inom X rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt. Domstolen eller förmyndarmyndigheten ska dock enligt lagen på ett lämpligt sätt höra tjänsteproducenten innan ett förordnande till ett intressebevakningsuppdrag meddelas. I praktiken betyder detta att förmyndarmyndigheten ber tjänsteproducenten på samma sätt som en intressebevakningsbyrå meddela ett villkorligt förordnande.

4. Ändring av ett förordnande till den del det gäller intressebevakaren eller uppdraget

4.1. Ändring av ett förordnande internt vid byrån

Den ledande allmänna intressebevakaren kan som en del av sina arbetsledningsuppgifter bestämma att förordnandet till intressebevakare ändras så att uppdraget överförs internt inom byrån till en annan intressebevakare. Ändringen ska basera sig på en grundad anledning. Anledningen kan vara t.ex. behovet att jämna ut arbetsmängden, att en intressebevakare är jävig att sköta hela uppdraget, att huvudmannens hemkommun ändras eller att huvudmannen har lämnat en motiverad begäran om detta. Förordnandet meddelas med hjälp av blanketten som utarbetats för detta ändamål. Förordnandet ska undertecknas.

Innan förordnandet meddelas ska intressebevakaren ta reda på huvudmannens åsikt, om ändringen av förordnandet kan anses vara viktig för huvudmannen och hörandet kan ske utan betydande svårigheter. Det är dock inte nödvändigt att höra huvudmannen om denne inte kan förstå sakens betydelse. I förordnandet ska göras en anteckning om hörandet. (43§ i L om förmyndarverksamhet)

Intressebevakningsbyrån ska utan dröjsmål ställa förordnandet till förmyndarmyndigheten. Förmyndarmyndigheten ska göra nödvändiga anteckningar om ärendet i systemen.

4.2. Ändring av ett förordnande till intressebevakare mellan intressebevakningsbyråerna

Intressebevakningen ska i enlighet med arbetsordningen överföras till en annan intressebevakningsbyrå, om huvudmannens hemkommun ändras och ändringen inte strider mot huvudmannens intressen. Samma gäller situationer där alla allmänna intressebevakare vid en intressebevakningsbyrå under intressebevakningens lopp blir jäviga att vara verksamma som huvudmannens intressebevakare.

Intressebevakningen kan överföras till en annan byrå om huvudmannens bostadsort ändras och ändringen är enligt huvudmannens intressen eller om huvudmannen lämnar en motiverad begäran om detta.

Innan förordnandet meddelas ska intressebevakaren ta reda på huvudmannens åsikt, om ändringen av förordnandet kan anses vara viktig för huvudmannen och hörandet kan ske utan betydande svårigheter. Det är dock inte nödvändigt att höra huvudmannen om denne inte kan förstå sakens betydelse.

Beslutet om att överföra intressebevakningen till en annan byrå görs av den ledande allmänna intressebevakaren vid den byrå varifrån uppdraget överförs. I dessa fall ska byrån som avser att överföra uppdraget på blanketten som utarbetats för detta ändamål anteckna bl.a. orsaken till att uppdraget överförs. Blanketten ska därefter undertecknas och sändas till den byrå som tar emot uppdraget, där samma blankett används för att förordna en annan intressebevakare för att sköta uppdraget. Den ledande allmänna intressebevakaren vid byrån som tar emot uppdraget ska se till att förordnandet utan dröjsmål ställs till förmyndarmyndigheten. Huvudmannen ska underrättas om ändringen i god tid.

4.3. Ändring av förordnandet till intressebevakare från en intressebevakningsbyrå till en tjänsteproducent och vice versa

Om rättshjälps- och intressebevakningsdistriktet har ingått ett nytt avtal om köpta tjänster eller om det gällande avtalet förutsätter att huvudmän överförs från intressebevakningsbyrån till tjänsteproducenten, ska distriktets direktör som en del av sina arbetsledningsuppgifter bestämma att intressebevakningsbyrån vidtar åtgärder för att överföra huvudmännen.

Om avtalet om köpta tjänster upphör ska direktören för rättshjälps- och intressebevakningsdistriktet komma överens om att tjänsteproducenten som avstår från att sköta uppdraget vidtar åtgärder för att överföra intressebevakningsuppdraget till intressebevakningsbyrån eller en annan tjänsteproducent.

Distriktets direktör ska underrätta alla berörda parter om överföringen i god tid, så att huvudmännen hinner informeras och höras. I arbetsordningen ska göras behövliga ändringar.

Intressebevakningsbyrån eller tjänsteproducenten ska göra anteckningarna som gäller överföringen på blanketten som utarbetats för detta ändamål, underteckna den och sända den till tjänsteproducenten som tar emot uppdraget. Tjänsteproducenten som tar emot uppdraget ska fastställa vilket uppdrag förordnandet till intressebevakare gäller och sända förordnandet till förmyndarmyndigheten per e-post.

Tjänsteproducenten som avstår från uppdraget ska i dessa fall lämna in en slutredovisning och tjänsteproducenten som tar emot uppdraget ska lämna in en egendomsförteckning.

4.4. Överföring av intressebevakningen till en allmän intressebevakare inom ett annat distrikt

Överföring av intressebevakningen från en allmän intressebevakare inom ett distrikt till en allmän intressebevakare inom ett annat distrikt förutsätter domstolens eller förmyndarmyndighetens beslut.

5. Jäv för intressebevakaren i vissa fall

Intressebevakaren kan i vissa fall bli jävig att företräda sin huvudman. En sådan situation kan uppstå till exempel om intressebevakarens huvudman är syskon och det blir aktuellt att förrätta arvskifte mellan dem.

Den allmänna intressebevakaren ska i detta fall på samma sätt som enligt den gällande lagen göra en motiverad ansökan till förmyndarmyndigheten eller tingsrätten om att förordna en ojävig allmän intressebevakare som ställföreträdare till denne för detta enskilda uppdrag, ifall man vill att ställföreträdaren är en allmän intressebevakare.

Förmyndarmyndigheten ger efter prövning ett förordnande till ställföreträdare som skrivs i följande form: Till ställföreträdare för den allmänna intressebevakaren n vid y intressebevakningsbyrå inom x rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt som blivit jäv att sköta uppdraget förordnas en ojävig allmän intressebevakare inom x rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt.

6. Redovisningsskyldighet

Om intressebevakarens tjänstebeteckning ändras eller uppgift överförs i samband med organisationsreformen 1.10.2016, behöver intressebevakaren inte lämna in en slutredovisning eller en ny intressebevakare en egendomsförteckning.

Slutredovisning eller egendomsförteckning behöver inte lämnas in om uppgiften som intressebevakare vid en intressebevakningsbyrå överförs till en annan intressebevakningsbyrå. Slutredovisning eller egendomsförteckning behöver inte lämnas in i sådant fall att uppdraget överförs från en intressebevakare till en annan hos samma tjänsteproducent eller inom en och samma intressebevakningsbyrå.

Om intressebevakningsuppdraget överförs från tjänsteproducenten till en allmän intressebevakare vid intressebevakningsbyrån eller från en allmän intressebevakare vid intressebevakningsbyrån till en

allmän intressebevakare hos tjänsteproducenten, ska slutredovisning och egendomsföreteckning dock alltid lämnas in, dvs. även då detta sker i samband med reformen 1.10.2016.

Också när intressebevakningsuppdraget överförs från ett rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt till ett annat, ska slutredovisning och egendomsförteckning alltid lämnas in.